Van: Jan Paul van Soest, Niels Jonkers en Katrien Boonen
Datum: 9 april 2015
Betreft: Rapportage Externe Commissie

---

1. Externe commissie, samenstelling en rol

Voor de inhoudelijke begeleiding van de Milieueffectanalyse Raamovereenkomst Verpakkingen door CE Delft en TNO, heeft de opdrachtgever KIDV een onafhankelijke Externe Commissie ingesteld.
De Externe Commissie (EC) bestond uit:
Dr. Niels Jonkers, senior consultant bij IVAM/Universiteit van Amsterdam, voorzitter
Ir. Katrien Boonen, researcher bij VITO, België
Ir. Jan Paul van Soest, adviseur en onderzoeker, De Gemeynt

De EC heeft gekozen voor een brede rol, afhankelijk van de vraagstukken die tijdens het onderzoekstraject aan de orde kwamen:

- sparring partner, klankbord: meedenken over methodologische keuzes, mate van detaillering en aggregatie/uitsplitsing van deeleffecten
- adviseur: adviezen over accenten in het onderzoek en opbouw van de rapportage
- reviewer: beoordeling van door de onderzoekers gemaakte keuzes en conclusies.

2. Werkwijze EC en reacties onderzoekers/opdrachtgever

De EC is tijdens de loop van het onderzoek vier maal bijeen geweest, en heeft telkens inzage gekregen in alle tussentijdse rekensommen, concepten, methodologische vragen en afwegingen en keuzedilemma's die voor een goede beoordeling nodig zijn. De EC heeft tevens kunnen volgen wat er met haar opmerkingen en adviezen, schriftelijke zowel als mondelinge ter vergadering, is gedaan.
De EC heeft ook (schriftelijk) kennis kunnen nemen van de discussies in en de bevindingen van de Klankbordgroep.

De bijeenkomsten en ook de schriftelijke uitwisseling van argumenten vonden in een open sfeer plaats, waarbij de EC vrijuit en onafhankelijk naar voren kon brengen wat zij nodig achtte te zeggen. Daarbij heeft de EC zich niet hoeven beperken tot opmerkingen en kanttekeningen binnen het kader van de onderzoeksopdracht, maar kon ook waar nodig worden gesproken over de onderzoeksvraagstelling zelf.
Onderzoekers en opdrachtgever KIDV hebben zodra dat aan de orde was keuzes en dilemma's aan de EC voorgelegd.

De EC bedankt zowel KIDV als de onderzoekers voor de open samenwerking.

De EC kon telkens tot een eenstemmig oordeel komen.

3. Onderwerpen

Naast kleinere en detailpunten zijn de volgende hoofdonderwerpen in de EC aan de orde geweest:

- keuze van de datasets
- onderzoeksmethodiek: milieueffecten-analyse op basis van LCA-methodiek
- systeemgrenzen en substitutievarianten
- toerekening: welke effecten kunnen wel, welke niet aan de raamovereenkomst verpakkingen worden toegerekend?
- door te rekenen scenario's/varianten
- gevoeligheidsanalyses
- robuustheid voor een andere aggregatiewijze
- behandelen van kwantificeerbare versus niet-kwantificeerbare grootheden
- validiteit van de aannamen
- manier van weergeven van de resultaten

4. Bevindingen EC

Aan de hand van de tussentijdse commentaren, de verwerking daarvan en de eindrapportage vat de Externe Commissie de belangrijkste constateringen als volgt samen:

1. De studie is op transparante wijze uitgevoerd, met openheid over alle aannames, bronnen, methoden. De onderzoekers konden in volledige onafhankelijkheid werken, de EC eveneens. De opmerkingen en suggesties van de EC zijn adequaat verwerkt, of waar relevant is adequaat beargumenteerd waarom deze niet of anders zijn overgenomen.
2. Hoewel de LCA-methodiek niet primair is ontwikkeld of bedoeld voor een milieu-effectanalyse van beleidsplannen en –afspraken, blijkt de op het LCA-denken gebaseerde analyse wel geschikt om de vraagstelling op wetenschappelijk verantwoorde wijze te beantwoorden.
3. De EC ondersteunt de gekozen onderzoeksopzet (LCA-basis, weegsystematiek ReCiPe, systeemgrensafbakening, effectentoerekening, keuze voor scenario's, gevoeligheidsanalyses).
4. De studie als geheel wordt niet beschouwd als een LCA-studie (maar als een milieu-effectanalyse). De deelonderzoeken voor verschillende materiaalstromen zijn met een consequente en verantwoorde LCA-methode doorgerekend. Daardoor is ook de optelling van de deelonderzoeksresultaten tot totaalscores voor de Raamovereenkomst als geheel verantwoord.
5. Welke milieueffecten aan het te evalueren programma, de Raamovereenkomst, mogen worden toegerekend en welke niet of beperkt, is afdoende beargumenteerd.
6. De belangrijkste keuzes zijn naar het oordeel van de EC conservatief, voorzichtig gemaakt; met andere woorden de milieueffecten van de Raamovereenkomst zullen eerder worden onder- dan overschat.
7. De becijferde resultaten zijn robuust voor de belangrijkste methodologische hoofdkeuzes, aannames en wegingsmethodiek.
8. Door middel van gevoeligheidsanalyses is voldoende duidelijk gemaakt welke consequenties belangrijke aannames hebben voor de resultaten. Een voorbeeld hiervan is de keuze voor het materiaal dat vervangen wordt bij recycling van de mixed kunststof stroom (hardhout, beton of virgin kunststof).
9. De resultaten zijn zodanig gepresenteerd dat de bijdrage van deelresultaten (per afspraak in de Raamovereenkomst, of per materiaalstroom) helder is. Ook wordt duidelijk aangegeven welke milieueffecten de grootste bijdrage hebben.
10. Alle relevante maar niet kwantificeerbare factoren (zoals bijvoorbeeld zwerfafval, en door de consument te kiezen alternatieven voor hemdtasjes) zijn beschouwd en beschreven. Dat ze niet in de zelfde grootheden (Milieupunten conform ReCiPe of €-schaduwprijzen) kunnen worden

opgeteld ligt aan de aard de deelproblematiek in combinatie met de beperkingen van welke onderzoeksmethode voor die deelproblemen dan ook.

11. De gevolgde onderzoeksmethodiek brengt voor verpakkingshout de inconsistentie aan het licht tussen het energiebeleid (waar bijstook van biomassa wordt bevorderd) en het afval-/verpakkingenbeleid (waar juist recycling wordt bevorderd van verpakkingshout die ook als bij te stoken biomassa zou kunnen worden ingezet). De EC steunt de conclusie van de onderzoekers dat door deze beleidsinconsistentie houtrecycling niet eenduidig milieukundig kan worden beoordeeld. Een beleidsdilemma kan nooit via een onderzoeksmethodiek worden opgelost.

Samenvattend is het oordeel van de Externe Commissie dat de Milieueffectanalyse van de Raamovereenkomst Verpakkingen op wetenschappelijk verantwoorde wijze is uitgevoerd, en aldus een goed inzicht geeft in de te verwachten milieueffecten van de Raamovereenkomst.